

7. Динаміка державного боргу України та управління ним

Світлана Генік , Ніна Салатюк

Національний університет харчових технологій

Вступ. Необхідність в додаткових коштах для покриття бюджетного дефіциту в багатьох країнах світу вимушує уряди держав звертатись до додаткових джерел фінансування, таких як кредити. Але наразі сучасний стан фінансової кризи в Україні можна охарактеризувати як кризу надмірної заборгованості. Протягом останніх півтора року обсяги державного боргу зросли з 473 млрд. грн. до 552 млрд. грн., в основному цей ріст був забезпечений суттєвим збільшенням внутрішніх запозичень, які з початку 2012 р. до жовтня 2013 р. зросли з 173 млрд. 707.7 млн. грн. до 261 млрд. 529 млн. грн. Саме тому вирішення питань щодо неефективності структури боргу, раціонального використання залучених коштів, швидких темпів зростання обсягів зовнішніх запозичень держави, удосконалення механізму управління державними зобов'язаннями повинні бути одними із пріоритетних завдань грошово-кредитної політики України.

Матеріали та методи. Методологічною основою дослідження є методичні підходи вітчизняних та зарубіжних учених з проблем формування і функціонування економіки України. У роботі використано абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків; економіко-статистичний – для аналізу сучасного стану економіки України.

Результати. Державний борг – загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик), що виникають внаслідок державного запозичення. Згідно з вітчизняними та іноземними дослідженнями безпечний рівень державного і гарантованого державою боргу становить близько 35% від ВВП.

В останні роки державний борг України відносно обсягу ВВП зазнає певних змін, внутрішня його частина постійно збільшується. Найбільший обсяг боргу відносно ВВП в нашій країні був зафіксований у 1999 р. – 61%, найменший у 2007 – 12.3% [1]. Внаслідок фінансової кризи 2008 – 2009рр. відбулося зростання державного боргу до 29,8% від ВВП. На кінець грудня 2013р. державний борг України становив більше як 585 млрд. грн., що складає майже 39% ВВП і перевищує економічно-безпечний рівень державного боргу для нашої країни.

Основною причиною росту запозичень в нашій країні є кризовий стан економіки, неспроможність фінансування соціальних програм та постійний дефіцит платіжного балансу країни. В розвинених країнах світу основна маса запозичень спрямовується на реалізацію масштабних національних проєктів, розвитку інфраструктури та перспективних галузей економіки, а в Україні – на фінансування дефіциту держбюджету.

Найкращим з існуючих методів скорочення державного боргу є зростання обсягів експорту товарів та послуг, які сприяють надходженням грошової маси в країну, і як результат – надходжень до бюджету. Проте, в порівнянні з січнем-серпнем 2012 р., за даними Держкомстату, в Україні зафіксовано скорочення експорту товарів на рівні 9,1%, тому така перспектива для нашої країни є малоімовірною.

Комплексний підхід до розроблення стратегії управління державним боргом повинен ґрунтуватись на зміцненні координації боргової політики з бюджетно-фінансовою та грошово-кредитною політиками, метою чого є підвищення ефективності управління активами та пасивами держави. Причому значна увага має бути приділена розвитку й постійному вдосконаленню питання управління ризиками спроможності держави виконувати свої боргові зобов'язання (ризики платоспроможності) [2].

Висновки. Отже, відповідно до проведеного аналізу можна зробити висновок, що рівень державного боргу в найближчі роки буде постійно зростати, що визначає доцільність підвищення рівня боргової безпеки країни шляхом удосконалення механізму управління державним боргом.

Напрямами удосконалення механізму управління державним боргом в Україні є:

- створення відповідного органу з управління державним боргом;
- удосконалення існуючої та ухвалення нової нормативно-правової бази з управління державним боргом України.

Література.

1. Електронний ресурс: <http://index.minfin.com.ua>
2. А. Ю. Чубак, О. Г. Приліпченко. Аналіз боргових зобов'язань України на сучасному етапі//Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка", - 2013.